

CONSILIUL LEGISLATIV

Decizia nr. 34/04.02.2026
Dp. 34/04.02.2026

Decizia nr. 169/16.03.2026

AVIZ

referitor la propunerea legislativă pentru modificarea art. 113 din Codul penal - reducerea limitei de vârstă a răspunderii penale de la 14 la 12 ani, exclusiv pentru infracțiunea de omor, condiționată de discernământ

Analizând propunerea legislativă pentru modificarea art. 113 din Codul penal - reducerea limitei de vârstă a răspunderii penale de la 14 la 12 ani, exclusiv pentru infracțiunea de omor, condiționată de discernământ (b34/04.02.2026), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr. XXXV/565/09.02.2026 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr. D65/09.02.2026,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 73/1993, republicată, și al art. 29 alin. (4) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează negativ propunerea legislativă, pentru următoarele considerente:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare modificarea art. 113 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, în sensul stabilirii vârstei minime pentru răspunderea penală la 12 ani, precum și a prevederii situațiilor în care este incidentă răspunderea penală a minorului cu vârsta între 12 și 14 ani.

2. Prin conținutul său normativ, propunerea legislativă face parte din categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituția României, republicată, iar în aplicarea dispozițiilor art. 75 alin. (1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

3. Precizăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se pronunță asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate.

4. Ca precizare de ordin general, în ceea ce privește vârsta minimă a răspunderii penale, precizăm că aceasta este în prezent de 14 ani, potrivit **art. 113 alin. (1)** din Codul penal.

Stabilirea acestei vârste reprezintă o alegere de politică penală care ar trebui fundamentată pe studii referitoare la aceste aspecte, ținându-se seama, în același timp, de prevederile instrumentelor juridice internaționale la care România. Precizăm că, potrivit art. 11 alin. (1) din Constituție, statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

În acest sens, așa cum s-a subliniat în doctrină¹, în materia răspunderii penale a minorilor sunt incidente documentele internaționale privind prevenirea și combaterea delincvenței juvenile, aprobate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, îndeosebi cele ale Convenției Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea generală a ONU la 20 noiembrie 1989 și ratificată de România prin Legea nr. 18/1990.

Chiar dacă art. 40 pct. 3 lit. a) din Convenție stabilește doar necesitatea ca statele să stabilească o vârstă minimă sub care copiii să fie prezumați ca neavând capacitatea de a încălca legea penală, trebuie precizat că în Comentariul general nr. 24 (2019) privind drepturile minorilor în sistemul justiției cu minori al Comitetului pentru drepturile copilului se subliniază că 14 ani este cea mai frecventă vârstă minimă a răspunderii penale stabilită la nivel internațional.

În plus, se menționează următoarele:

„22. Dovezi documentate din domeniul dezvoltării minorilor și al neuroștiinței indică faptul că maturitatea și capacitatea de raționament abstract continuă să se dezvolte la minorii cu vârste cuprinse între 12 și 13 ani, ca urmare a faptului că nu li s-a dezvoltat complet cortexul frontal. Prin urmare, este puțin probabil ca aceștia să fie conștienți de impactul acțiunilor lor sau să înțeleagă procedurile penale. În plus, aceștia sunt afectați de intrarea lor în adolescență. Astfel cum subliniază Comitetul în Comentariul general nr. 20 (2016) privind punerea în aplicare a drepturilor copilului în perioada adolescenței,

¹ Costică Bulai, Bogdan Nicolae Bulai, în George Antoniu, Tudorel Toader (coordonatori), *Explicațiile noului Cod penal*, Volumul II (Articolele 53 - 187), Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 339.

adolescența este o etapă definitorie unică a dezvoltării umane, caracterizată de o dezvoltare rapidă a creierului, ceea ce afectează asumarea de riscuri, anumite tipuri de procese decizionale și capacitatea de a-și controla impulsurile. Statele părți sunt încurajate să ia notă de constatările cercetărilor științifice recente și să crească vârsta minimă a răspunderii penale în consecință, (stabilind-o) la cel puțin 14 ani. În plus, dovezile din domeniul dezvoltării infantile și neuroștiinței indică faptul că maturizarea creierului continuă și după vârsta adolescenței, afectând anumite tipuri de procese decizionale. Prin urmare, Comitetul felicită statele părți care au stabilit o vârstă minimă a răspunderii penale mai mare, de exemplu 15 sau 16 ani, și îndeamnă statele părți să nu reducă, în niciun caz, vârsta minimă a răspunderii penale, în conformitate cu articolul 41 din Convenție”.²

5. Norma propusă prin proiect pentru **art. 113 alin. (1)** stabilește la 12 ani vârsta minimă a răspunderii penale, însă, potrivit **alin. (2)** al aceluiași articol, răspunderea penală a minorului cu vârsta cuprinsă între 12 și 14 ani este incidentă numai în anumite condiții.

Fără a ne pronunța asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate, precizăm că reglementarea nu respectă cerințele de claritate și nici nu se integrează în ansamblul reglementărilor din actul normativ de bază.

Astfel, din redactarea textului propus pentru **art. 113 alin. (2)** rezultă că prima condiție care trebuie îndeplinită pentru ca minorul cu vârsta cuprinsă între 12 și 14 să răspundă penal este aceea ca acesta să fi săvârșit infracțiunea de omor, prevăzută la art. 188 din Codul penal.

Expunerea de motive nu cuprinde o argumentație cu privire la alegerea acestei soluții legislative, însă subliniază faptul că, în prezent, cadrul normativ „nu distinge în funcție de gravitatea extremă a faptei, excluzând în mod absolut orice formă de răspundere penală pentru minorii sub 14 ani, indiferent de capacitatea lor reală de înțelegere și de consecințele produse” și că necesitatea modificării propuse este determinată de „lipsa unui răspuns juridic adecvat în cazul faptelor de o gravitate deosebită”. În acest context, nu se înțelege de ce reglementarea propusă a exclus incidența răspunderii penale a minorului în cazul unor infracțiuni pedepsite mai grav de Codul penal, cum ar fi omorul calificat, prevăzut la art. 189 din Codul penal.

² <https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2022/07/ONU-CRC-C-GC-24-RO.pdf>

Precizăm că din trimiterea expresă la dispozițiile art. 188 din Codul penal rezultă că se are în vedere doar această infracțiune.

Pe de altă parte, **teza finală** a normei propuse pentru **art. 113 alin. (2)** este neclară, întrucât nu se înțelege dacă sintagma „și se va face tot posibilul pentru recuperarea și educarea acestuia din perspectivă medicală, educațională și de reintegrare socială” reprezintă o condiție pentru incidența răspunderii penale, așa cum ar rezulta din redactarea textului, sau reprezintă un scop de atins. Precizăm că, în această ultimă situație, în lipsa unor reglementări exprese, nu se poate stabili cine și cum ar urma să realizeze acest scop.

În plus, reglementarea propusă este incompletă, întrucât nu rezultă care sunt sancțiunile aplicabile în cazul în care minorul cu vârsta cuprinsă între 12 și 14 ani răspunde penal.

În acest sens, precizăm că în cuprinsul Expunerii de motive se precizează că prin propunerea legislativă se preconizează „aplicarea exclusivă a măsurilor educative, adaptate vârstei și nivelului de dezvoltare al minorului”.

Cu toate acestea, prin proiect nu se intervine legislativ și asupra **art. 114** din Codul penal, normă care, în cuprinsul alin. (1) prevede în mod expres că măsurile educative se iau față de minorul care, la data săvârșirii infracțiunii, avea vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani. Prin urmare, norma poate fi aplicabilă în cazul minorului cu vârsta între 12 și 14 ani, în același timp fiind însă de neacceptat ca în cazul acestuia să se aplice pedeapsa închisorii, așa cum ar putea rezulta în lipsa oricărei reglementări exprese cu privire la acest aspect.

*

* *

Ținând seama de cele de mai sus, reglementarea preconizată nu poate fi promovată în forma propusă prin proiect.

PREȘEDINTE

Florin IORDACHE

București

Nr. 188/05.03.2026